

Kvalitetsanvisning för första omsorgen

FINLANDS RÖDA KORS
CENTRALBYRÅN

Kvalitetsanvisning för första omsorgen

Godkänd 19.9.2025

Eero Rämö
generalsekreterare

Innehåll

Kvalitetsanvisning för första omsorgen	3
Kvalitetsanvisning för avdelningar för ordnande av första omsorgen-verksamhet	4
Kvalitetsanvisning för distrikt för ordnande av första omsorgen-verksamhet.....	5
Kvalitetsanvisning för centralbyrån för ordnande av första omsorgen-verksamhet	7
Kvalitetsanvisning för larmgrupper inom första omsorgen.....	8
Beredskapsgruppens uppgifter	8
Agerande i larmuppdrag inom första omsorgen	8
Krav för larmgruppen	10
Förutsättningar för personer som deltar i en larmgrupp inom första omsorgen	12
Utbildningsrekommendationer för larmgruppsmedlemmar inom första omsorgen	13
Utnyttjande av frivilliga från avdelningens övriga verksamhetsgrupper för första omsorgen- uppgifter.....	14
Frivilliga räddningstjänsten Vapepa och andra organisationsnätverk som en del av första omsorgen-verksamheten	14
Spontana frivilliga och frivilliga utan utbildning i uppgifter inom första omsorgen.....	15
Uppgifter inom första omsorgen	17
Psykosocialt/psykiskt stöd	17
Första hjälpen.....	17
Assistera/agera i evakueringscenter.....	17
Proviantering	17
Rådgivning och handledning	18
Distribution.....	18
Hjälpen i hemlandet	18
Nödinkvartering.....	18
Till sist	18
Bilagor	19
Bilaga 1: Tabell över utbildningssituation.....	19
Bilaga 2: Förklaringar till utbildningarna.....	19

Kvalitetsanvisning för första omsorgen

Syftet med Finlands Röda Kors första omsorgen-verksamhet är att hjälpa och stödja i olika olycks- och störningssituationer. Första omsorgen-verksamheten stöder och kompletterar myndigheternas lagstadgade uppgift. Inom första omsorgen-verksamheten tar man hand om en människas grundläggande behov på ett övergripande sätt och stöder på så sätt hens överlevnad. Finlands Röda Kors mandat gör det möjligt att hjälpa till med första omsorgen också självständigt med beaktande av organisationens regler och principer.

Kvalitetsanvisningen för första omsorgen beskriver Röda Korsets första omsorgen-verksamhet samt förenhetliga och förtydliga rollen för frivilliga som deltar i hjälpsituationer i larmuppdrag inom första omsorgen. Anvisningen beskriver avdelningarnas, distriktens och centralbyråns roller och uppgifter i fråga om hjälpberedskapen inom första omsorgen.

I uppgifterna inom första omsorgen fungerar vi som representant för Finlands Röda Kors och som en aktör som stöder myndigheterna. Detta förutsätter enhetliga verksamhetssätt och högklassig utbildning och hjälpverksamhet.

Denna anvisning beskriver de hjälpuppgifter inom första omsorgen-verksamheten som Röda Korsets frivilliga har deltagit i samt de uppgifter som vi ännu kan stå inför. Sådana hjälpuppgifter är bland annat hjälp i hemlandet och andra situationer där man erbjuder psykosocialt stöd, olika handlednings- och distributionsuppgifter (hjälpuppgifter under corona- och Ukraina-operationerna), kartläggning av hjälpbehovet till exempel vid långvarig störning i eldistributionen, hjälp till myndigheter vid evakueringsuppdrag eller i samband med omfattande massinvandring.

Anvisningen beskriver hurdan kompetens de frivilliga som arbetar med uppgiften ska ha och hur kompetensen kan utvecklas med hjälp av utbildningar och övningar. Uppgiftens karaktär avgör vilken kompetens uppgiften kräver. Det är viktigt att komma ihåg Röda Korsets regler och principer och att fatta beslut om hjälp i enlighet med dem. Vissa uppgifter kräver ingen specialkompetens. Då är det möjligt att ta med nya och spontana frivilliga till uppgiften efter den allmänna organisationsintroduktionen samt den uppgiftsspecifika introduktionen.

Kvalitetsanvisningen för första omsorgen-verksamheten har utarbetats i samarbete mellan anställda och frivilliga. Frivilliga inom första omsorgen har deltagit i utvecklingen av anvisningen genom att ge förbättrings- och utvecklingsförslag för dokumentet.

Kvalitetsanvisning för avdelningar för ordnande av första omsorgen-verksamhet

- Inom Finlands Röda Kors ansvarar avdelningsstyrelsen för att första omsorgen-verksamheten ordnas inom dess verksamhetsområde och säkerställer verksamhetsmöjligheterna genom att utbilda frivilliga och möjliggöra de resurser som behövs för att hjälpa. Det rekommenderas att avdelningarna samarbetar regionalt så att varje avdelning inte behöver kunna allt, utan kan arbeta tillsammans med andra avdelningar i området.
- Avdelningarnas första omsorgen-verksamhet baserar sig på ett samarbetsavtal med välfärdsområdet, där man beskriver de uppgifter, den tillgänglighet, det ansvar och de skyldigheter som är lämpliga för FRK. Distrikten ingår avtal med välfärdsområdet i samarbete med avdelningarna och samarbetsmyndigheterna.
- Avdelningarna kan ingå samarbetsavtal med kommunen i fråga om stöd av de lagstadgade uppgifter som hör till kommunerna. Om det finns flera avdelningar på kommunens område fungerar alla avdelningar som förhandlings- och underskriftsparter. Avdelningarna kan be distriktet om stöd för avtalsförhandlingarna eller befullmäktiga distriktet att förhandla om avtalet.
- I avdelningarna är det bra att ha en verksamhetsgrupp som är inriktad på första omsorgen-verksamheten och som sammanför frivilliga från olika uppgifter inom första omsorgen-verksamheten på bred front. Denna verksamhetsgrupp bildar en larmgrupp som larmas till stöd för myndigheterna och sammanför kompetenta frivilliga aktörer och kärnkompetens.
- Avdelningsstyrelsen ansvarar för att avdelningens larmgrupp och dess medlemmar är lämpliga för larmuppdragen. Den individuella lämpligheten för larmgruppen säkerställs av gruppledaren och/eller den ställföreträdande ledaren eller någon annan person som utsetts av avdelningsstyrelsen. Avdelningen bör komma överens om hur informationsutbytet mellan verksamhetsgruppen för första omsorgen-verksamheten och styrelsen säkerställs.
- Avdelningen säkerställer tillräckliga ekonomiska resurser för larmgruppen inom första omsorgen för att utbilda frivilliga och skaffa nödvändiga redskap och material.
- Om avdelningens egna resurser inte räcker till för att ordna första omsorgen-verksamhet med jour, ska avdelningen kontakta en annan avdelning eller distriktet. Samarbetet säkerställer hjälpberedskapen på de små avdelningarna, eftersom man kommit överens om gemensamma spelregler på förhand. Man kommer överens om tillvägagångssättet enligt situationen och följer den praxis som man kommit överens om i distriktet.
- Första omsorgen-verksamheten kan utvecklas och ordnas som ett samarbete mellan flera avdelningar, som en regional första omsorgen-grupp eller -enhet. Då ska man komma överens om vilken avdelning som administrerar och leder gruppen samt hur kostnaderna för beredskapen och verksamheten fördelas mellan de olika aktörerna.
- Avdelningen anlitar i första hand frivilliga larmgruppsmedlemmar som har utbildning inom olika uppgifter i första omsorgen-verksamheten. I långvariga situationer samarbetar man regionalt mellan avdelningarna och organisationsnätverket, och frivilliga som deltar i

avdelningens övriga verksamhet, såsom mathjälpen och vänverksamheten, kan tas med efter en uppgiftsspecifik introduktion i hjälpsituationen. Då är det bra att de arbetar i par tillsammans med en utbildad och mer erfaren person. När den avtalsbaserade hjälpverksamheten ordnas med hjälp av organisationsarbete kvarstår ansvaret och därmed också ledningsansvaret hos Röda Korset, även om aktörerna är från en annan organisation.

- Förutom för avdelningens ordförande ska kontaktuppgifterna för kontaktpersonerna inom hjälpen och beredskapen i hemlandet finnas i FRK:s larmsystem OHTO och i avdelningens larmgrupp i OHTO.
- De kompetensområden som avdelningen själv har definierat ska finnas uppräknade i larmgruppens basuppgifter i OHTO för att de ska vara tillgängliga i en larmsituation.
- Avdelningen ska ha en plan för hur spontana hjälpare/nya frivilliga tas emot och utbildas för olika frivilliguppgifter. Avdelningen kan använda till exempel systemet Oma Röda Korset för detta. Det är bra att planera och förbereda sig på introduktionsutbildningen på förhand som verksamhet av utbildade frivilligutbildare (med beaktande av regionalt samarbete mellan avdelningarna vid behov).
- Vid långvariga och omfattande uppgifter är det möjligt att ta med spontana frivilliga till vissa uppgifter inom första omsorgen efter en organisations- och uppgiftsspecifik introduktion. Sådana uppgifter är till exempel uppgifter i anslutning till distribution och praktisk hjälp (t.ex. vaccinassistansuppgifter under coronapandemin, uppgifter i anslutning till mottagning av personer som anlände till landet under Ukrainaoperationen, såsom i hamnar eller i vattendistributionsuppgifter).
- Avdelningen ansvarar för rapporteringen till myndigheterna efter uppgiften på det sätt som har antecknats i avtalet och överenskommit med den myndighet som leder uppgiften.
- Avdelningen rapporterar till Röda Korsets distrikt på överenskommet sätt om hjälpuppgifter inom första omsorgen.
- Det rekommenderas att avdelningens verksamhetsgrupp använder en elektronisk databas som verksamhetsstyrningssystem (t.ex. systemet Hupsis). Ovan nämnda uppgifter ska finnas tillgängliga även om Hupsis inte används. Avdelningen ska känna till antalet tillgängliga utbildade samt alla frivilliga som man kan be komma med i olika uppgifter.
- Avdelningsstyrelsen ansvarar för sina frivilligas välbefinnande. De frivilliga ska ha kännedom om den distriktsspecifika verksamhetsmodellen för debriefing efter uppgifterna och eventuellt avlastningssamtal och annat tilläggsstöd, och detta ska antecknas i avdelningens beredskapsplan.

Kvalitetsanvisning för distrikt för ordnande av första omsorgen-verksamhet

- Distriktet har en anställd som ansvarar för första omsorgen-verksamheten och som känner till den som helhet, stöder lokalavdelningarna genom att stärka de frivilligas kompetens att

svara på behoven som myndigheterna har i första omsorgen-verksamheten i området samt på första omsorgen-situationer inom Röda Korsets mandat.

- Distriktet stöder och styr avdelningarna inom första omsorgen-verksamheten bland annat genom samarbete mellan avdelningarna och genom att styra den regionala beredskapen och beredskapsplaneringen.
- Röda Korsets första omsorgen-verksamhet som stöder myndigheterna i samarbete med välfärdsområdet baserar sig på ett samarbetsavtal med välfärdsområdet, där man beskriver de uppgifter, den tillgänglighet, det ansvar och de skyldigheter som är lämpliga för FRK. Distriktet bereder och undertecknar samarbetsavtalet tillsammans med avdelningarna och samarbetsmyndigheterna i välfärdsområdet. Distriktet ska säkerställa att de ansvarsfrivilliga känner till innehållet i de befintliga samarbetsavtalen.
- Distriktet stöder avdelningarna vid uppgörandet av samarbetsavtal med kommunerna. Om det finns flera avdelningar i kommunen kan avdelningsstyrelserna befullmäktiga den anställda som ansvarar för första omsorgen/avtalsverksamheten i distriktet att förhandla och underteckna avtalet. Distriktet har då till uppgift att säkerställa avtalets innehåll och betydelse för de avdelningar som är verksamma inom kommunen i fråga.
- Distriktet stöder beredskapsutbildare och andra frivilligutbildare att utbilda avdelningarnas kontaktpersoner för hjälpen i hemlandet enligt [direktivet för hjälpen i hemlandet](#), stöder avdelningarna under akuta hjälpuppgifter och kontrollerar ansökningarna inom hjälpen i hemlandet i fråga om medel som söks ur katastroffonden och skickar dem vidare till centralbyrån till den anställda som ansvarar för hjälpen i hemlandet.
- Vid behov stöder distriktet avdelningarna i att ta emot och utbilda nya och spontana frivilliga. Distriktet ger vid behov även stöd för att få med andra frivilligrupper som verkar inom avdelningen och i inskolningen av dem, samt samordnar vid behov andra frivilligrupper som fungerar som stöd och komplettering till social- och hälsovårdsmyndigheterna.
- Distriktet stöder beredskapsutbildare och andra frivilligutbildare inom första omsorgen, ordnar tilläggsutbildning och fortbildning för dem och gör det möjligt att ordna utbildningar.
- Distriktet deltar i utvärderingsmöten med välfärdsområdet när man utvärderar den avtalsbaserade verksamheten efter uppgifterna, till de delar som har konsekvenser för utvecklingen av de frivilligas kompetens och verksamhet.
- Distriktet följer upp genomförandet av denna kvalitetsanvisning i avdelningarna, samlar in lägesrapporter efter hjälpuppgifterna och säkerställer att avdelningarna förstår betydelsen av första omsorgen-verksamheten inom det egna distriktet. Distriktet ansvarar för att de frivilliga i avdelningarna får stöd för välbefinnandet efter uppgifterna i enlighet med överenskommen praxis.
- Distriktet ska säkerställa kompetensen i anslutning till den operativa ledningen av larmsituationer och enhetliga verksamhets sätt i välfärdsområdet genom att utbilda larmgruppernas ledare och andra personer som leder hjälpsituationerna. Detta kan

säkerställas till exempel genom att sammankalla dem två gånger om året. Dessa utbildningar och möten säkerställer aktuell information om bland annat avtalsmässig verksamhet och stärker ledarnas kompetens och ork i uppgiften.

- Det rekommenderas att distriktet tillsammans med avdelningarna ordnar utbildnings- och övningsdagar med första omsorgen-tema per välfärdsområde i samarbete med myndigheter och andra aktörer inom tredje sektorn. Beroende på möjligheterna kan man ordna en eller flera övningar under ordinarie stämmans mandatperiod.

Kvalitetsanvisning för centralbyrån för ordnande av första omsorgen-verksamhet

- Finlands Röda Kors centralbyrå stöder organisationens första omsorgen-verksamhet i hela landet. Centralbyrån bereder och uppdaterar avtal som gäller hela organisationen tillsammans med samarbetspartnerna.
- Centralbyråns beredskapsenhet för hjälpen i hemlandet svarar för den riksomfattande utvecklingen och samordningen av första omsorgen-verksamheten.
- Centralbyrån producerar anvisningar och informerar distrikten och avdelningarna om riksomfattande uppdateringar av avtal och anvisningar i anslutning till första omsorgen-verksamheten.
- Centralbyrån ordnar nationella webinarier och/eller annan utbildning för att förankra nya anvisningar.
- Centralbyrån ordnar en riksomfattande beredskapsövning som gäller hela organisationen en gång under den ordinarie stämmans mandatperiod.
- Centralbyrån ansvarar för att utbildningarna och materialen inom första omsorgen är uppdaterade.
- Centralbyrån ansvarar för riksomfattande utbildningar, gruppledd utbildningar, utbildningar för utbildare (t.ex. utbildningar för beredskapsutbildare inom första omsorgen) och stöder distrikten i fortbildningar.

Kvalitetsanvisning för larmgrupper inom första omsorgen

Röda Korsets första omsorgen-verksamhet omfattar hjälparbete som utförs av utbildade frivilliga i avdelningarna under och efter olika olycks- och störningssituationer. Den här anvisningen beskriver olika hjälpuppgifter där myndigheterna kan be frivilliga om hjälp samt hurdan kompetens en frivillig som deltar i larmuppdraget ska ha.

Beredskapsgruppens uppgifter

Uppgifterna inom första omsorgens beredskapsgrupp omfattar bland annat följande:

- Hjälp i hemlandet som stöder socialväsendets myndigheter och andra situationer som gäller psykosocialt stöd och som berör en individ, en familj eller en större grupp personer som behöver hjälp, eller assisterande uppgifter vid evakueringar på grund av eldsvådor, farliga ämnen, sjöolycka eller dylikt.
- Hälsovårdsmyndigheterna kan stödjas i olika handlednings- och distributionsuppgifter, såsom uppgifter med att dela ut masker och assistera vid vaccinationsevenemang under coronapandemin. Under Ukrainaoperationen stöddes myndigheterna genom att ge information och vägleda personer som kom till landet bland annat i hamnarna. Uppgifterna var då av långvarig karaktär och det fanns ett stort behov av frivilliga.
- Under långvariga störningar i eldistributionen kan frivilliga fungera som kartläggare av hjälpbehovet och assistera i distributionen av olika slags förnödenheter.
- Gränsbevakningen kan stödjas genom att trygga välbefinnandet hos de personer som kommer till landet genom att kartlägga de grundläggande behoven (bl.a. mat, dryck, kläder, första hjälpen) och genom att dela ut nödvändiga hjälpartiklar.
- Vid störningar i vattendistributionen kan de kommunala myndigheterna stödjas bland annat i vägledningssuppgifter och vid vattendistributionspunkter.

De uppgifter som beskrivs ovan är exempel på olika typer av uppgifter. Beroende på uppgifterna och deras karaktär krävs olika färdigheter. Avtalen med myndigheterna kan fastställa nivån på kompetensen och utbildningen som frivilliga ska ha när de deltar i larmuppdrag. Vissa uppgifter kräver ingen specialkompetens och då är det möjligt att ta med nya och spontana frivilliga till uppgiften efter den allmänna organisationsintroduktionen samt den uppgiftsspecifika introduktionen.

I all hjälpverksamhet ska man komma ihåg Röda Korsets stadgar, anvisningar och principer och fatta beslut om hjälp enligt dem.

Agerande i larmuppdrag inom första omsorgen

Larmuppdragen inom första omsorgen är olika, unika och av olika storlek. Ibland räcker det med ett frivilligpar i hjälpuppgiften, ibland behövs tiotals hjälpare för kortvariga eller långvariga uppgifter. Vid en första omsorgen-uppgift som stöder en myndighet är det alltid myndigheten som har det övergripande ansvaret för situationen.

De frivilligas ansvar och skyldigheter beskrivs nedan i denna anvisning.

När vi agerar under Röda Korsets mandat är det viktigt att samordna åtgärderna med myndigheterna. På så sätt säkerställs att det inte förkommer överlappande hjälp i samma uppgift.

För myndigheterna ordnas FRK:s hjälptjänster som "alla tjänster från en och samma lucka" per välfärdsområde.

Alla myndigheters larm förmedlas via ett och samma telefonnummer och en och samma beredskapsjourhavande med hjälp av larmsystemet OHTO.

- När grupper verkar inom larmverksamhet ska de alltid ha en utsedd frivilligledare som ansvarar för ledningen av den operativa situationen för de frivilligas del. En person som har utbildats i operativ ledning och som kan leda frivilliga fungerar som frivilligledare i första omsorgen-uppgifter. Hen fungerar som en länk mellan myndigheterna och de frivilliga. Det rekommenderas att man utser en reservledare som arbetspartner till frivilligledaren. Vid arbete i arbetspar ska man också komma överens om arbetsfördelningen bland annat av ledning och uppgifter. Vid behov kan gruppens verksamhet dock också ledas av en gruppmedlem som har utbildats och blivit introducerad i kompetensområdet för frivilligverksamheten eller av kontaktpersonen för avdelningens beredskapsverksamhet.
- I omfattande första omsorgen-uppgifter som stöder myndigheterna och som innefattar olika uppgifter (t.ex. evakueringscentrets funktioner) är det viktigt att utse en egen ansvarig person/gruppledare för varje kompetensområde. Då ansvarar hen för att sköta uppgifterna inom sitt eget ansvarsområde och rapporterar lägesbilden till den frivilligledare som leder hela frivilligverksamheten (allmän ledare). Den allmänna ledaren fungerar som myndighetens kontaktperson och producerar en lägesbild av det arbete som de frivilliga utför för myndigheten. En utbildad frivilligledare i organisationsnätverket eller en anställd i distriktet kan också fungera som allmän ledare.
- Frivilligledarna för första omsorgen-uppgifter ska känna till frivilligverksamhetens datasystem som används i uppgifterna. Exempel på datasystem som används är OHTO (alarmering och rapportering, i samarbete med beredskapsjourhavande), Oma Röda Korset, Teams (stödu utbildning) och Hupsis (skift för frivilliga samt sammanställning av utbildningar och övningar).
- Varje frivilligledare ska känna till samarbetsmyndigheternas verksamhetssätt och de verksamhetsmodeller som överenskommit om samarbetet inom hens välfärdsområde, andra hjälpinstanser inom tredje sektorn samt ledningssystemet som används under uppgiften.
- Röda Korsets första omsorgen-uppgifter utförs alltid i par eller grupper. Detta säkerställer verksamhetens säkerhet och bidrar till att hjälparna orkar.
- I uppgifterna bemöter man hjälpmottagarna på ett sensitivt sätt, med beaktande av deras individualitet, mångfald och kulturella bakgrund.
- Personen som leder larmgruppsverksamheten ska ha kompetens i medier och ansvarar för att det i uppgiften finns en person som har förmåga att under uppgiften snabbt utbilda andra frivilliga för att de ska få den kompetens som behövs. Under uppgiften jobbar man i par och det rekommenderas att minst en av personerna i paret har kompetens i användning av de radiotelefoner/medier som används under uppgiften. Man behöver inte nödvändigtvis ha kompetens för alla uppgifter.

- Frivilligledaren ska hela tiden ha en helhetsbild av situationen och en uppfattning om i vilka uppgifter frivilliga kan användas. I uppgifterna förs en lägesdagbok som man vid behov kan använda för att kontrollera de åtgärder som vidtagits. En lägesrapport skrivs om uppgiften.
- Larmgruppen ska känna till de överenskomna rapporteringsmetoderna. Gruppen ska ha förmåga att genomföra rapporteringen i enlighet med vad som överenskommits. Rapporteringspliktiga frågor kan vara till exempel larmgruppens egen situation, bedömningar av hjälpbehovet och rapportering efter uppgiften till den myndighet som gett larm om uppgiften. Alla i gruppen behöver inte ha kompetens, men det ska finnas kompetens i larmgruppen under varje larmuppdrag.
- Efter varje larmuppdrag ska man åtminstone säkerställa att en debriefing ordnas där man går igenom den mentala belastningen under uppdraget och därefter vid behov ordna extra stöd för hjälparna med ett avlastningssamtal och annat stöd. Larmgruppens ledare ska se till att dessa ordnas efter uppgiften. Ledaren ska känna till tillvägagångssätten för hur distriktet och eventuella hjälpare kan få tilläggsstöd. Debriefingen ska vara en fast del av åtgärderna som alltid vidtas när en uppgift avslutas.

Krav för larmgruppen

Avdelningens utbildade frivilliga bildar en verksamhets-/larmgrupp som myndigheterna känner till och kan larma, och som nedan kallas larmgrupp. Gruppen träffas, utbildar sig och övar regelbundet. Larmgruppen ska ha en utsedd gruppledare eller ledare som ansvarar för den vardagliga gruppverksamheten, men som inte nödvändigtvis fungerar som operativ ledare i larmuppdrag. Gruppen kan bestå av en larmgrupp eller enhet med aktörer från flera avdelningar.

- Grunden för verksamheten läggs genom utbildningar, kompetensen säkerställs genom simuleringsövningar och övningar i interaktionsfärdigheter samt genom nödvändig tilläggsutbildning i samarbete med samarbetsmyndigheterna och andra aktörer. Det är viktigt att larmgrupperna känner till kompetensen hos de övriga larmgrupperna i området. Varje larmgrupp behöver inte kunna allt, utan man klarar uppgifterna bättre med samarbete.
- Larmgruppen ska känna till innehållet i det befintliga samarbetsavtalet med deras välfärdsområde. Alla i gruppen behöver inte ha kompetens, men det ska finnas kompetens i larmgruppen under varje larmuppdrag.
- Larmgruppen ska upprätthålla en utbildnings- och övningstabell, där man sammanställer gruppledarnas utbildningar och deltagande i övnings- och utbildningskvällar. På så sätt säkerställer man att kompetensen är aktuell och högklassig. De grupper som redan använder systemet Hupsis antecknar övnings- och utbildningskvällarna i Hupsis. Hupsis rekommenderas för alla larmgrupper för att upprätthålla behövliga uppgifter.
- Medlemmarna i larmgruppen ska veta hur larm ges för Röda Korsets uppgifter, hur larmet besvaras och vad som händer efter att larmet besvarats, vilket material som behövs i uppgifterna och hur de personer som beger sig till uppdraget färdas till uppdraget. Larmsystemet måste testas och konstateras vara i funktionsdugligt skick. Om det inte har förekommit några larm, ska larmsystemet testas separat minst en gång om året.

- Det material som larmgruppen använder ska vara ändamålsenligt med tanke på uppgiften. Medlemmarna i larmgruppen ska ha fått introduktion i användningen av materialet på förhand. Det material som används ska skötas och underhållas i enlighet med bifogade anvisningar.
- Om material ges för användning under uppgiften av en myndighet, ska det säkerställas att materialet används i enlighet med ändamålet och på rätt sätt genom en snabb introduktion. Anvisningar om underhåll av materialet ska vid behov begäras separat av den som överlåter materialet. Larmgruppen ska ha kontaktuppgifter till distriktets anställda och kontakta hen om eventuellt anskaffande av extra material, ifall det skulle behövas extra material för uppgiften till exempel från Röda Korsets logistikcenter. För att få kontaktuppgifterna måste gruppen ha aktuell information om joursystemet för distriktets personal.
- Larmgruppen ska utbilda sig och öva olika funktioner inom första omsorgen regelbundet och mångsidigt. Larmgruppen ska öva på varje verksamhetsområde (där de har lovat myndigheterna stöd) minst två gånger om året. Som en sådan övning räknas gruppens egen övningskväll som varar minst 90 minuter. Dessa övningskvällar och deltagandet i dem antecknas antingen i Hupsis eller i tabellen över utbildningssituationen.
- Man har strävat efter att göra kvalitetsanvisningen och de krav och rekommendationer som anknyter till den flexibel. Det är möjligt att avgöra utbildningarna individuellt. Kompetensen kan skaffas på flera olika sätt, därför är de rekommendationer om utbildningar som presenteras i kvalitetsanvisningen riktgivande. Avvikelse från dem kan göras genom beslut av gruppledaren, så länge tillräcklig kompetens har säkerställts. Det rekommenderas att personer som deltar i larmuppdrag inom psykiskt stöd intervjuas av gruppledaren när de ansluter sig till larmgruppen.
- Larmgruppen eller minst en del av dem som deltar i larmgruppen ska delta i en regional eller riksomfattande fortbildning eller övning varje år, om en sådan ordnas.

Förutsättningar för personer som deltar i en larmgrupp inom första omsorgen

- Personer under 18 år kan delta i larmgruppen enligt gruppledarens gottfinnande med skriftligt tillstånd av den minderåriga frivilliga personens föräldrar. Man säkerställer också av den myndighet som leder situationen att minderåriga frivilliga har tillstånd att delta i uppdraget.
- Medlemmarna i larmgruppen ska känna till Röda Korsets principer, deras betydelse för första omsorgen och förbinda sig till dem. Det rekommenderas att alla är medlemmar i Finlands Röda Kors och känner till verksamheten i sin avdelning.
- Medlemmarna i larmgruppen ansvarar för sin kompetens samt för att inhämta och utveckla kunskaper och kompetens.
- Medlemmarna i larmgruppen ansvarar för sin egen och andras säkerhet, ork och välbefinnande. Medlemmarna i larmgruppen ska ha en sådan funktionsförmåga att de kan agera även i krävande situationer inom sitt kompetensområde och arbeta i grupp.
- Medlemmarna i larmgruppen bemöter de hjälpbehövande på ett sensitivt sätt, med beaktande av deras individualitet, mångfald och kulturella bakgrund.
- Medlemmarna i larmgruppen ska vara registrerade i larmsystemet OHTO och ha en profil i systemet Oma Röda Korset, och det rekommenderas att de har inloggningsuppgifter till jourdatabasen Hupsis.
- Medlemmarna i larmgruppen ska agera i enlighet med anvisningarna från den frivilligledare som leder uppgiften. Att arbeta i en larmgrupp förutsätter färdigheter i grupparbete och interaktion samt förmåga att arbeta under ledning även under tryck. Man måste kunna ta emot order och följa de instruktioner som ges.
- Medlemmarna i larmgruppen ska underteckna sekretessförbindelsen när de ansluter sig till larmgruppen (i samband med registreringen i OHTO) och de deltagarna senast innan uppgiften inleds. Alla som deltar i larmverksamheten ska förstå betydelsen av sekretessförbindelsen. I fråga om minderåriga frivilliga går man igenom betydelsen av sekretessförbindelsen samtidigt som man säkerställer föräldrarnas tillstånd till att den minderåriga deltar i verksamheten.
- Medlemmarna i larmgruppen ska känna till reglerna och praxis i den allmänna dataskyddsförordningen (GDPR) till den del den gäller första omsorgen. Gruppmedlemmarna ska veta vad som är personuppgifter och vem som kan behandla dem. Om larmgruppen behandlar personuppgifter ska den följa myndighetens anvisningar. Det rekommenderas att medlemmarna känner till och agerar i enlighet med reglerna och praxis i GDPR. För detta finns självstudiematerial i Röda Korsets lärmiljö på webben. Efter en uppgift som stöder en myndighet överlämnas allt material som rör de hjälpbehövande till myndigheten eller förstörs när uppgiften upphör.
- Medlemmarna i larmgruppen ska delta i avdelningens övningar och utbildningskvällar för larmgruppen regelbundet och aktivt. Larmgruppens utbildnings- och övningskvällar ska på ett

branschöverskridande sätt vara praktiska övningar, bordsspelsövningar och utbildning inom de kompetensområden som krävs för gruppens kompetens och lämplighet för larmuppdrag.

- Medlemmarna i larmgruppen ska ha tillräckliga första hjälpen-färdigheter, vilket säkerställs till exempel med en gällande kurs i livräddande första hjälpen (FRK Livräddande Första Hjälpen 4 t®, FRK Livräddande Första Hjälpen 8 t®). I första omsorgen-uppgifter är det viktigt att förstå grunderna i första hjälpen och kunna be om extra hjälp om den hjälpbehövandes tillstånd kräver det.
- Medlemmarna i larmgruppen ska identifiera sin roll som säkerhetsaktör och kunna övervaka omgivningen samt informera ledaren om de risker som upptäckts. Dessutom ska gruppledammarna bland annat identifiera situationer där det är möjligt att provokationer uppstår och känna till metoder för att hålla sig lugna, kunna förutse situationer, fundera över en nödvändig utrymningsväg och lämna en hotande eller farlig situation samt sörja för sin egen hälsa och ork.
- Medlemmarna i larmgruppen ska identifiera sina resurser och begränsningar och kunna bedöma sin funktionsförmåga på ett ansvarsfullt sätt och vid behov sin rätt/skyldighet att vägra ta emot uppgifter.
- De som deltar i en första omsorgen-uppgift ska kunna identifieras som en aktör inom Röda Korset. De frivilliga ska använda ett identifierbart märke, såsom en väst för frivilligverksamhet och ett namnkort.
- Medlemmarna i larmgruppen förutsätts vara rusmedelsfria och uppträda sakligt under första omsorgen-uppgifter. Röda Korsets verksamhet iakttar nolltolerans i fråga om rusmedelsanvändning och i verksamheten föredras rökfrihet.

Utbildningsrekommendationer för larmgruppsmedlemmar inom första omsorgen

För att kunna utföra larmuppdrag inom första omsorgen ska de frivilliga ha genomgått **grundkursen i första omsorgen** och aktivt upprätthållit sin kompetens genom att delta i verksamhetsgruppens utbildnings- och övningskvällar. Därtill måste medlemmarna i larmgruppen ha följande kunskaper/färdigheter:

- Grundkurs i hjälpberedskap eller motsvarande kunskaper som skaffats genom annan verksamhet
- Certifierade kunskaper i första hjälpen, minst kursen i livräddande första hjälpen
- Grundkurs i psykiskt stöd.

Varje frivillig kan också skaffa specialkompetens med tanke på olika uppgifter. Man får kompetens till exempel från följande utbildningar:

- Fortsättningskurs i första omsorgen
- Fortsättningskurs i psykiskt stöd
- Utbildning i avlastningssamtal

- Utbildning i hjälpen inom landet (distriktens egna utbildningar)
- Utbildning i evakueringscenter (riksomfattande utbildning under utveckling, distriktens egna utbildningar)
- Utbildning i användningen av EEC-enheter (distriktens egna utbildningar och övningar)
- Utbildning i proviantering
- Grundkurs i mathjälp (riksomfattande modell)
- Hygienpass (Livsmedelsverkets koncept)
- Utbildning i kommunikation och radiotelefoni
- Utbildning i primärsläckning.

För ledare för verksamhetsgrupper: Gruppleदारutbildning (riksomfattande modell)

För larmgruppsledare: Gruppledarkurs (riksomfattande modell)

Utnyttjande av frivilliga från avdelningens övriga verksamhetsgrupper för första omsorgen-uppgifter

Varje aktör och frivillig inom Röda Korset är en del av den övergripande beredskapen. När uppgifterna blir långvariga, mer omfattande och behovet av personresurser ökar, kan frivilliga från avdelningens övriga verksamhetsformer kallas in för att hjälpa. Detta påskyndar tillgången till tilläggsresurser, eftersom de frivilliga får delta efter en uppgiftsspecifik introduktion.

Bland aktörerna inom avdelningarna har frivilliga bland annat inom integrationsstödet samt vän- och mathjälpsverksamheten fått utbildning för olika uppgifter inom första omsorgen i utbildningarna inom det egna verksamhetsområdet. De har färdigheter i att bemöta hjälpbehövande, och de frivilliga inom mathjälpen är experter på distributionsuppgifter. Frivilliga inom integrationsstödet har erfarenhet av mångsidig hjälpverksamhet och av att bemöta personer från olika kulturer.

Ansvarsfrivilliga för avdelningarnas olika verksamhetsformer ska känna till avdelningens beredskapsplan, så att alla aktörer har samma förståelse och tydliga tillvägagångssätt. Det är viktigt att alla frivilliga i avdelningen har skapat en profil i systemet Oma Röda Korset, så att de snabbt och effektivt kan kallas till olika hjälpuppgifter.

- Frivilliga inom avdelningarnas övriga verksamhetsformer som deltar i en larmuppgift inom första omsorgen ska underteckna en sekretessförbindelse innan uppgiften inleds.
- Det förutsätts att man är nykter och uppträder sakligt under första omsorgen-uppgifter. Röda Korsets verksamhet har nolltolerans i fråga om rusmedel och i verksamheten föredras rökfrihet.
- I uppdragen ska varje aktör identifieras som en aktör inom Röda Korset och ha en frivilligväst och ett namnkort.
- Debriefing och avlastningssamtal efter uppgiften hör till alla frivilliga som deltar i hjälpverksamheten.

Frivilliga räddningstjänsten Vapepa och andra organisationsnätverk som en del av första omsorgen-verksamheten

I det uppdaterade samarbetsprotokollet om beredskap med social- och hälsovårdsministeriet (2024) beskrivs Finlands Röda Kors uppgift att främja målen i protokollet på följande sätt: FRK ”utbildar och upprätthåller [...] en sådan frivilligverksamhet som behövs med tanke på hjälpberedskapen och samordnar Frivilliga räddningstjänsten och vid behov de övriga frivilliggrupper som stöder och kompletterar social- och hälsovårdsmyndigheterna”.

Den frivilliga räddningstjänsten Vapepa är ett nätverk av över 50 organisationer eller andra samarbetspartner, vars larmgrupper stöder myndigheterna i olycks- och störningssituationer. Röda Korset är en del av detta nätverk av organisationer och samordnar dess verksamhet. Samarbetet med organisationerna inom Vapepa-nätverket är viktigt med tanke på beredskapen. Det finns en enorm mängd olika kompetenser inom nätverket av organisationer, och genom att kombinera dem är vi starkare och har större beredskap att stödja myndigheterna och verka även i hjälpuppgifter inom första omsorgen. Exempel på specialkompetens är kompetens som skaffats från Rädda Barnens utbildning i barnvänliga platser, marthornas utbildning i proviantering, MIELI Psykisk Hälsa Finland rf:s utbildning i psykiskt stöd eller Bilförbundets utbildning i trafikdirigering.

Röda Korset samordnar fyra riksomfattande nätverk: nätverket för mathjälp, nätverket för stöd för mottagningsverksamhet och integration, nätverket för papperslösa samt nätverket för förebyggande av olyckor.

Larmgruppen ska ha ett tätt samarbete med närområdenas avdelningar, organisationer och frivilliga samt delta aktivt i arbetet inom Vapepas lokalkommitté som representant för Röda Korset. Genom det aktiva nätverkssamarbetet känner de frivilliga beredskapsjourhavarna till Röda Korsets första omsorgen-aktörer i sitt område samt aktörernas resurser och kompetens och kan larma rätt och tillräckliga resurser för uppgifterna.

Spontana frivilliga och frivilliga utan utbildning i uppgifter inom första omsorgen

En del av uppgifterna inom första omsorgen är sådana att nya aktörer kan tas med efter en kort introduktion. Med nya aktörer avses här frivilliga som deltar i avdelningens övriga verksamhet men som inte har utbildning i första omsorgen samt spontana frivilliga.

Sådana uppgifter är långvariga hjälpsituationer där det behövs många frivilliga (t.ex. uppgifter under Ukrainaoperationen i hamnar vid mottagningen av personer som anlände till landet, utdelning av information och förnödenheter, hjälp med tillfällig inkvartering, möblering av rum m.m.). Alla nya frivilliga ska introduceras i sin uppgift. De ska känna till Röda Korsets principer, principernas betydelse för uppgiften och förbinda sig att följa dem. De måste också känna till de frivilligas rättigheter och skyldigheter.

- Mottagandet av nya frivilliga ska vara planerat och beskrivet i avdelningens beredskapsplan.
- Alla nya frivilliga ska alltid få en introduktion och utbildas för uppgiften.
- En sekretessförbindelse ska undertecknas innan uppgiften inleds. Alla som deltar i verksamheten ska förstå betydelsen av sekretessförbindelsen.
- Nya frivilliga fungerar alltid som arbetspartner till en frivillig med utbildning inom första omsorgen och/eller en mer erfaren frivillig, varvid resurserna används på ett förnuftigt sätt och verksamhetens kvalitet och säkerhet säkerställs.
- Spontana och nya hjälpare omfattas av samma anvisningar om rusmedelsfrihet och sakligt beteende som alla andra aktörer inom Röda Korset.

- När de deltar i uppgifter ska de kunna identifieras som Röda Korsets aktörer och ha en frivilligväst och ett namnkort.
- Debriefing och avlastningssamtal efter uppgiften hör till alla frivilliga. Man ska också informera nya och spontana aktörer om kanalerna för eventuell extra hjälp som kan fås efter avlastningssamtalet. Detta är särskilt viktigt för dem som inte har någon tidigare erfarenhet av sådana här uppgifter.

Uppgifter inom första omsorgen

Psykosocialt/psykiskt stöd

Syftet med psykosocialt stöd är att möta, vara närvarande och ge psykisk första hjälpen till hjälpbehövande i olika larmuppdrag. Varje frivillig fungerar som givare av psykiskt stöd i alla uppgifter där vi bemöter hjälpbehövande. En del av de uppgifter som social- och krisjouren eller andra myndigheter larmar om kräver specialkompetens av de frivilliga, och då utnyttjas personer som hör till larmgruppen för psykiskt stöd i uppgifterna.

Första hjälpen

Den grundläggande principen för första hjälpen är att trygga de hjälpbehövandes och hjälparnas fysiska välbefinnande samt att göra en bedömning av hjälpbehovet i samband med bedömningen av den hjälpbehövandes tillstånd i hjälpsituationer. Grunden för beredskapen för första hjälpen under operationer och mer långvariga uppgifter är första hjälpen-jouren som upprätthålls av Röda Korsets första hjälpen-jourpunkt.

Omfattningen och verksamhetsberedskapen för första hjälpen-jourpunkten bestäms på basis av en riskkartläggning. I larmuppdrag preciseras riskkartläggningen delvis under uppdraget.

I varje uppdrag ska det finnas beredskap att ge minst livräddande första hjälpen. Varje hjälpare ska ha minst uppdaterade färdigheter i livräddande första hjälpen.

Assistera/agera i evakueringscenter

Frivilliga kan bistå myndigheterna i olika evakueringsuppgifter, bland annat vid massevakivering till sjöss, vid evakivering av invånare av olika orsaker eller vid andra motsvarande situationer. Den myndighet som leder uppgiften definierar vad de frivilliga gör i varje situation. Det viktigaste för de hjälpbehövande är att vi ökar känslan av trygghet, agerar lugnt och erbjuder skydd genom vår verksamhet.

- Uppgiftens omfattning avgör behovet av hjälp och antalet hjälpare, till exempel när ett kryssningsfartyg går på grund och vid evakivering av passagerare eller i följderna av en brand i en enskild radhusbostad.
- Frivilliga kan hjälpa till med att genomföra evakueringscentrens verksamhet. Sådan verksamhet kan till exempel omfatta:
  - säkerställande av säkerheten när man rör sig utanför evakueringscentret (t.ex. personer som genomgått trafikdirigeringsutbildningen), passerkontroll, första indelningen av evakuerade personer (ungefärligt snabbt fastställande av hjälpbehovet i det första skedet av evakiveringen i samband med ankomsten, kan genomföras t.ex. i bussen), bemötande av de hjälpbehövande, hjälp med registrering/antecknande samt behovskartläggning på det sätt som överenskommit med myndigheterna, upprätthållande av en infopunkt, att ge information och dela ut förnödenheter, att bistå med att ordna matförsörjningen, inrättande av en barnvänlig plats, inrättande av en första hjälpen-punkt, säkerställande av en isoleringslokal. Evakueringscentret bör ha en ledningsplats, ett arbetsrum för social- och krisjourhavande, ett tyst rum, ett utrymme eller ett rum för samtal och för att ge psykisk första hjälpen.

Provantering

Syftet med provantringen är att säkerställa matförsörjningen under en snabb larmsituation. Detta delas in i två uppgifter: matlagning och/eller olika uppgifter inom matdistributionen. De frivilliga kan

fungera som stöd för myndigheterna eller självständigt under Röda Korsets mandat i situationer där det oförväntat behövs proviantering och tillredning av mat till följd av en olycka eller störning. Proviafteringen kan ordnas som mat under ett kortvarigt larmuppdrag (t.ex. saft + bröd), matlagning/eller distribution av färdig mat. Den proviantering som ordnas är tillfällig till sin natur, varvid de frivilliga inte behöver ha hygienpass.

Rådgivning och handledning

Syftet med rådgivningen och handledningen är att ge information samt att hänvisa till hjälp och tjänster som finns tillgängliga. Detta kan ske i form av en informationspunkt, utdelning av broschyrer eller verbala instruktioner. Det material som delas ut ska vara ändamålsenligt, uppdaterat, överensstämmande med Röda Korsets principer och i uppgifter som stöder myndigheten verifierad av myndigheten.

Distribution

Beroende på uppgiftens karaktär och antalet personer som behöver hjälp kan man fungera som stöd för myndigheterna eller självständigt under Röda Korsets mandat i situationer där det oväntat behövs distribution av livsmedel, vatten eller nödvändig materiell hjälp till följd av en olycka eller störningssituation. En sådan uppgift kan till exempel uppstå i samband med storskalig invandring.

Hjälpen i hemlandet

Röda Korsets avdelningar kan hjälpa enskilda personer, familjer eller samhällen enligt Katastroffondens stadgar och anvisningar för hjälpen i hemlandet efter olika plötsliga olycks- och störningssituationer. Välfärdsområdets social- och krisjour kan be avdelningarna att stödja dem genom att möta hjälpbehövande och genom att skaffa dem materiell hjälp i enlighet med Katastroffondens stadgar. Röda Korset fattar alltid beslut om hjälp från fall till fall utifrån en behovskartläggning. Det behövs inte alltid hjälp. Hjälpen kan även vara annat än bara materiell hjälp. För hjälpbeloppen har det fastställts en maximisumma som används enligt behovsprövningen.

Nödinkvartering

Med nödinkvartering och assistans i den avses olika former av inkvartering (t.ex. vid en evakueringsituation, storskalig invandring). Då kan frivilliga till exempel hjälpa med att möblera rummen, sätta upp tält och utrusta dem. I dessa uppgifter kan man utnyttja EEC-enheter som finns i distriktens områden, och då måste man se till att en del av de frivilliga har utbildning i att leda uppsättningen av tältet tillsammans med de frivilliga som deltar i uppgiften.

Till sist

Hjälpuppgifterna inom första omsorgen är ofta uppgifter som utförs tillsammans med många olika aktörer. Detta kräver en stark växelverkan mellan Röda Korsets avdelningar och distrikt och en diskussion med myndigheterna, andra organisationer och samarbetspartner i välfärdsområdet. Centralbyrån för en dialog på ministernivå. Endast på så sätt kan vi förbereda oss, utbilda oss och stödja myndigheterna på bästa möjliga sätt.

Denna kvalitetsanvisning definierar uppgifterna inom första omsorgen och vad som är miniminivån för hur larmverksamheten ska ordnas. Enskilda frivilliga bidrar med sin personliga utbildning och eventuellt den kompetens som deras yrke för med sig till frivilliguppgifterna. Man ska kunna dra nytta av denna kompetens, och därför är flexibilitet och individuell bedömning tillåtet.

Ju bättre kompetens och beredskap en enskild frivillig har, och därmed en avdelning och en larmgrupp, desto starkare och mer redo är vi i hela organisationen att svara på de uppgifter som vi möter. Tillsammans kan vi göra mer.

Bilagor

Bilaga 1: Tabell över utbildningssituation

Länk till tabellen över utbildningssituation: [Tabell över utbildningssituation](#) eller via QR-koden.

Tabellen har samma innehåll som innehållet i systemet Hupsis, vilket gör att de larmgrupper som använder Hupsis som en del av sin dagliga verksamhet kan upprätthålla de uppgifter om situationen som krävs (de frivilligas utbildningar samt tränings- och utbildningskvällar) med hjälp av systemet. Man har lagt till funktioner i Hupsis för första omsorgen i undermenyn med beredskapstema.

Bilaga 2: Förklaringar till utbildningarna

UTBILDNING	BESKRIVNING (riksomfattande/regional modell)
Grundläggande utbildning i hjälpberedskap (6h)	Riksomfattande modell
Utbildning relaterad till evakueringscenter	Regionala utbildningar En riksomfattande modell är under utveckling (6/2025)
Utbildning i användning av EEC-enheter	Regionala utbildningar Övningar baserade på anvisningen för EEC-vagnar
Utbildning i proviantering	Regionala utbildningar/Vapepas kurser i proviantering
Grundkurs i mathjälp	Riksomfattande modell
Utbildning i användningen av fältkök	Regionala utbildningar
Hygienpass	Riksomfattande koncept (Livsmedelsverket)
Utbildning i hjälpen i hemlandet	Riksomfattande modell Lokala verksamhetsmodeller ska säkerställas
Grundkurs i första omsorgen (8 h)	Riksomfattande modell
Fortsättningskurs i första omsorgen	Riksomfattande modell
Grundkurs i psykiskt stöd (8 h)	Riksomfattande modell
Fortsättningskurs i psykiskt stöd (8 h)	Riksomfattande modell
Grundkurs för första hjälpen-jourhavande	Riksomfattande modell
FRK Första hjälpen-kurs EA 1 ®	Riksomfattande modell
FRK Livräddande Första Hjälpen 4 t ® , FRK Livräddande Första Hjälpen 8 t ® eller motsvarande kunskaper	FRK Livräddande Första Hjälpen 4 t ® , FRK Livräddande Första Hjälpen 8 t ® , riksomfattande modell
Avlastningssamtal (4h)	Regionala utbildningar
Kommunikationskurs (8 h)	Riksomfattande modell/Vapepas grundkurs i kommunikation
Grupphandledarutbildning	Riksomfattande modell
Gruppledarkurs	Riksomfattande modell, FRK Riksomfattande modell, Vapepa

Utbildning för ledare inom Vapepa	Riksomfattande modell
Utbildning för beredskapsjourhavande	Regionala utbildningar
Utbildning för beredskapsutbildare/utbildning för frivilligutbildare	Riksomfattande modell